

Konin, dnia 12 września 2024 r.

Prof. dr hab. Maciej Łuczak

Recenzja rozprawy doktorskiej mgra Kürşata Soğuksu

pt. *Education systems for physical education teachers in Türkiye and Poland throught history – a comparative analysis*

Systemy kształcenia nauczycieli wychowania fizycznego w Turcji i w Polsce na przestrzeni dziejów – analiza porównawcza

napisanej pod kierunkiem dr hab. Ewy Roszkowskiej, prof. AWF w Krakowie i promotora pomocniczego dr Bożeny Alejziak, Kraków 2024

1. Podstawy prawne wykonania recenzji

Recenzja dysertacji doktorskiej została przygotowana na podstawie Uchwały Rady Naukowej Akademii Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie z dnia 11 lipca 2024 r., zgodnie z którą zostałem powołany na recenzenta pracy doktorskiej mgra Kürşata Soğuksu pt. *Education systems for physical education teachers in Türkiye and Poland throught history – a comparative analysis. Systemy kształcenia nauczycieli wychowania fizycznego w Turcji i w Polsce na przestrzeni dziejów – analiza porównawcza.*

Mają zastosowanie przepisy prawne Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dotyczącej (opublikowane w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa, dnia 30 sierpnia 2018 r. poz. 1668 z późn. zm., w tym Rozdział 2 i artykuł 186 § 187) nadania stopnia doktora.

Magister Kürşat Soğuksu po rozpoczęciu studiów licencjackich w Turcji (na Uniwersytecie Sakarya) dalszą edukację kontynuował w Polsce. Studiując na Uniwersytecie Rzeszowskim, uzyskał dyplomy studiów licencjackich i magisterskich. Jest autorem artykułu dotyczącego poziomu aktywności fizycznej studentów polskich i tureckich uczelni *The level of physical activity of Polish and Turkish university students (IPAQ – International Physical Activity Questionnaire – Międzynarodowy Kwestionariusz Aktywności Fizycznej)*, opublikowanego w czasopiśmie „Journal of Physical Activity in Health and Disease” wyd. Bergier B., Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, 2011, s. 19–27. Posiada certyfikat uczestnictwa w programie LLP-Erasmus (02-07.2007) na

Uniwersytecie Rzeszowskim. W 2006 r. został wyróżniony przez Uniwersytet Sakarya za najlepsze osiągnięcia akademickie.

Doktorant mgr Kürşat Soğuksu w swej dysertacji podjął próbę rozwiązania problemu badawczego ważnego i aktualnego ze społecznego punktu widzenia, zagadnienia mocno złożonego i w dalszym ciągu dość słabo rozpoznanego, jakim jest dokonanie porównania i oceny zależności pomiędzy systemami kształcenia nauczycieli w Polsce i Turcji. Zapewne inspiracją do przygotowania dysertacji doktorskiej były zainteresowania badawcze, które wcześniej ujawnił w przygotowanych pracach licencjackich, magisterskiej, artykułach i związane z pobytem w ramach programu Erasmus w Polsce.

Tytuł pracy od strony formalnej nie budzi zastrzeżeń, bowiem mieści w sobie problem badawczy, zakres chronologiczny oraz terytorialny i dotyczy systemów kształcenia nauczycieli wychowania fizycznego w Turcji i w Polsce na przestrzeni dziejów. Tytuł nie jest jednak kompatybilny z zawartością pracy, dlatego powinien zostać skorygowany. Wyznaczona cezura początkowa określana jako „na przestrzeni dziejów” przypada na reformy tanzimatu w Imperium Osmańskim (1839-1876), natomiast na ziemiach polskich dotyczy powołania Komisji Edukacji Narodowej w Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Granicę końcową stanowi natomiast przełom lat 2022/2023. Moim zdaniem cezura początkowa została sztucznie wydłużona, gdyż można by czasookres skrócić, ograniczając się jedynie do analizy wprowadzenia i realizacji zasad wdrażania procesu bolońskiego w procesie kształcenia nauczycieli wychowania fizycznego w Turcji od progu XXI w. (1999 r.), a w Polsce od początku XXI w. (2001 r.). Uwarunkowania wprowadzenia wychowania fizycznego do szkół, początki kształcenia nauczycieli i powstanie pierwszych klubów sportowych w Turcji można by zawrzeć w jednym rozdziale wprowadzającym. Drugi mógłby stanowić porównanie powstawania instytucji kształcących nauczycieli wychowania fizycznego w Turcji i w Polsce w świetle realizowanych programów. Jest to jednak sprawa dyskusyjna.

Przygotowana monografia ma charakter interdyscyplinarny, ponieważ występuje w niej część historyczna i badawcza o charakterze pedagogiczno-socjologicznym, polegająca na rozpoznawaniu zjawisk społecznych metodą sondażu diagnostycznego z najczęściej zastosowaną techniką w formie ankiety. Doktorant napisał: „skonstruowane narzędzie badawcze zawiera pytania pogrupowane na pytania zamknięte oraz pytania w formie skali”. Zastosowano więc metody jakościowe i ilościowe. Ze względu na charakter badanego problemu w badaniu zastosowano celowy dobór próby. W badaniu uczestniczyli nauczyciele akademicy i studenci z kierunku wychowanie fizyczne, gdzie realizowano ów program WF.

Ankiety doktorant rozesłał do 42 uczelni w Turcji o profilu podobnym do wychowania fizycznego oraz w Polsce do 5 uniwersytetów. Ankiety wypełniło po 200 respondentów z każdego kraju. Uzyskane w ten sposób materiały zostały poddane naukowemu opracowaniu.

Opracowanie tak doniosłego zagadnienia wymagało przyjęcia konstrukcji pracy w układzie problemowo nadrzędnym, a chronologicznie podrzędnym. Struktura dysertacji posiada więc charakter wielopoziomowy, w jej obrębie występują rozdziały i podrozdziały zawierające zróżnicowaną objętość. Zastosowany układ pracy jest logiczny, zgodny z zasadami komponowania dysertacji doktorskich o charakterze historycznym i pedagogicznym.

2. Struktura pracy i uwagi merytoryczne

Recenzowana rozprawa doktorska składa się ze wstępu, 6 wyodrębnionych rozdziałów, zakończenia, bibliografii, 2 streszczeń w językach angielskim (s. 452-453) i polskim (s. 454-455), spisu fotografii (s. 456-459), wykazu tabel (s. 460-461), aneksu, a w nim 2 kwestionariuszy przygotowanych w języku tureckim (s. 462-465) i języku polskim (s. 466-469). Całość dysertacji została zawarta na 469 stronach, przy czym 395 stron stanowi tekst, 55 stron bibliografia, 4 strony streszczenia obcojęzyczne, 2 strony spis fotografii, 2 strony spis tabel oraz 7 stron aneksu z 2 załącznikami. Przyjęta struktura pracy, składająca się niejako z dwóch części, teoretycznej i empirycznej, tworzy klarowny, logiczny i dopełniający ciąg treści, które zostały zawarte w jej tytule. Objętość pracy jest adekwatna do wagi prezentowanego problemu badawczego we wspomnianym układzie problemowo-chronologicznym.

Przełóżając spis treści, można zauważyć pewną niekonsekwencję. Wszystkie tytuły rozdziałów i podrozdziałów napisane zostały w języku angielskim, a tytuł drugiego streszczenia (s. 454) po polsku. Zapewne Autor chciał ułatwić dotarcie do streszczenia osobie nieposługującej się językiem angielskim, co raczej wywarło na mnie pozytywne wrażenie. Ze względu na wagę zagadnienia przydałby się wykaz skrótów i indeks nazwisk czy zestawienie najważniejszych dat. Powyższe uwagi mają charakter techniczny i oczywiście dyskusyjny, lecz mogą być przydatne przy ewentualnym przygotowaniu tekstu do druku w formie monografii.

Wstęp stanowi dobre wprowadzenie do dysertacji i zawiera wszystkie niezbędne elementy tego typu opracowania. Podzielony został na: cele i zakres badań; stan badań, źródła i materiały; metody badawcze; strukturę rozprawy doktorskiej.

Aspiracją Doktoranta było odtworzenie początków i przemian w systemach kształcenia nauczycieli wychowania fizycznego w Turcji i w Polsce oraz analiza porównawcza wdrażania

„założeń Procesu Bolońskiego i jego funkcjonowania w tureckich i polskich szkołach wyższych kształcących na kierunku wychowanie fizyczne”. Zabrakło w nim jednak celów: poznawczego, aplikacyjnego i utylitarnego. W dalszych rozważaniach Doktorant pisze, że „tak ustanowione zadanie badawcze wymagało” sformułowania hipotez. Według literatury z metodologii wprawdzie stawia się pytania badawcze i dopiero na tej podstawie formułuje hipotezy. Poza tym w tego typu pracy można by ograniczyć liczbę pytań badawczych do trzech, tym bardziej, że Autor podaje tylko trzy hipotezy. Choć jest to sprawa dyskusyjna.

„Zgodzić się można z Jerzym Zygmuntem Fijałkowskim-Bereday – napisał Autor dysertacji – autorytetem w zakresie pedagogiki porównawczej, że podejmując się porównywania systemów edukacyjnych z dwóch różnych krajów i chcąc uzyskać miarodajne wyniki, niezwykle ważne jest posiadanie doświadczenia z tzw. pierwszej ręki, tj.: biegłości językowej w obu językach, pobyt w tych krajach, rozumienie ich kultur, historii, ekonomii, a nawet znajomość struktur politycznych czy literatury”. Z tych założeń Autor wywiązał się w stu procentach, bowiem mieszka w Polsce i poznał historię i kulturę Polaków, co pozwoliło mu spełnić owe warunki. W międzyczasie zdobył wiedzę metodologiczną z zakresu badań historycznych (historia kultury fizycznej i turystyki) i pedagogicznych.

Zdobyta wiedza i kompetencje w badaniach naukowych dały podstawę do opracowania dysertacji doktorskiej. Prowadził je wiele lat, co wymagało podjęcia kwerendy bibliotecznej i archiwalnej w Turcji i w Polsce. Dotarł więc do źródeł pierwotnych obejmujących dokumenty i materiały archiwalne, publikacje periodyczne i nieperiodyczne, pisma urzędowe przechowywane zarówno w Turcji, jak i w Polsce. Godny pochwały jest fakt wykorzystania źródeł i publikacji w kilku językach: tureckim, polskim, angielskim, osmańskim. Ten ostatni wymagał największego zaangażowania. Odczytanie i zrozumienie tekstów wymagało zapewne pomocy kompetentnych historyków kultury i nauki.

Wartość rozprawy mgra Kürşata Soğuksu jest dwojaka. Po pierwsze, jak pisze: „jest to pierwsze opracowanie przedstawiające dzieje wychowania fizycznego i sportu w Turcji”. Po drugie jest to też „pierwsza analiza porównawcza systemów akademickiego kształcenia nauczycieli wychowania fizycznego w Turcji i w Polsce uwzględniającą również stopień wdrażania dyrektyw Systemu Bolońskiego”. Warto dodać, że zanim Doktorant przeanalizował programy nauczania w szkolnictwie tureckim i polskim, zapoznał się z systemem kształcenia w innych krajach europejskich (np. Anglia, Grecja, Bułgaria, Niemcy, Francja, Belgia),

azjatyckich (Chiny, Azerbejdżan), w Ameryce (Stany Zjednoczone Ameryki Północnej, Kanada) i Australii.

Doktorant prowadził poszukiwania w archiwach państwowych i prywatnych, bibliotekach, muzeach kilku państw. Były to centralne archiwa i biblioteki tureckie, polskie, szwedzkie w następujących miastach: Ankarze, Stambule, Sztokholmie, Pradze, Wrocławiu, Warszawie, Poznaniu. Przydatne archiwalia znajdował w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie, archiwach akademii wychowania fizycznego w Krakowie, Poznaniu, Warszawie i we Wrocławiu, a także w Narodowym Archiwum Cyfrowym. Skorzystał też ze zbiorów Zamku Królewskiego w Warszawie, Muzeum Narodowego w Warszawie i Muzeum Narodowego w Pradze, a także ze zdigitalizowanych zbiorów Biblioteki Narodowej udostępnionych bibliotece cyfrowej POLONA oraz ze zbiorów polskiej Federacji Bibliotek Cyfrowych, Śląskiej Biblioteki Cyfrowej i Wielkopolskiej Biblioteki Cyfrowej. Przejrzał też źródła drukowane – dzienniki urzędowe, ustawy, monitory oraz publikacje, książki (pojedynczych autorów, wielu autorów i pod redakcją), zasoby internetowe.

Zastosowany układ problemowo-chronologiczny dysertacji sugeruje, że nie będzie wolna od powtórzeń występujących treści nawet w obrębie poszczególnych rozdziałów i podrozdziałów. I tak w istocie rzeczy jest, np. w rozdziale VI *Założenia i funkcjonowanie Systemu Bolońskiego w szkolnictwie wyższym: wnioski z badań własnych* zauważyłem powtórzenia w poszczególnych podrozdziałach (np. s. 324). Brakuje też odautorskich podsumowań lub komentarzy na zakończenie podrozdziałów, a zwłaszcza rozdziałów. Zdarzają się błędne zapisy literatury w tekście. Na przykład na s. 12 (drugi wiersz od dołu) Autor napisał „monografię pod redakcją Tomasza Jurka, Macieja Łuczaka i Izabeli Wyszowskiej”, podczas gdy jest to książka autorska, powinno zatem być: „Tomasz Jurek, Maciej Łuczak i Izabela Wyszowska (2019). *Uniwersytet Poznański (1919-2009). Akademia Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu w latach 1950–2019*”.

Dokonując przeglądu publikacji dotyczących kształcenia kadr dla potrzeb kultury fizycznej, można by dodać np. Zbigniewa Krawczyka i Andrzeja Pawluckiego.

Rozdział I *Wychowanie fizyczne w Europie: śledzenie korzeni historycznych i koncepcji pedagogicznych z perspektywy filozoficznej* był potrzebny, gdyż pozwolił Autorowi odnieść się do tradycji i zaprezentować etapy kształcenia nauczycieli wychowania fizycznego w Europie w świetle koncepcji pedagogicznych z perspektywy filozoficznej. Na kartach trzech podrozdziałów zostały nakreślone główne cechy systemów wychowania fizycznego:

niemieckiego, szwedzkiego i angielskiej koncepcji gier i sportów zyskujących na znaczeniu w szkołach europejskich na początku XIX w. Toteż nie dziwi stwierdzenie, że Wielka Brytania uważana jest za kolebkę współczesnego sportu i często nazywana jest „matką” sportu. Jednak zabrakło w rozdziale I syntetycznych informacji o wprowadzeniu gimnastyki i pływania do szkolnictwa angielskiego, kształcenia kadr dla potrzeb kultury fizycznej i adaptacji europejskich systemów w Anglii. Można by pokusić się o scharakteryzowanie gimnastyki francuskiej, która również wywarła wpływ na kształtowanie się oblicza wychowania fizycznego w Turcji.

W najobszerniejszym w całej pracy rozdziale II pt. *Kształcenie nauczycieli wychowania fizycznego w szkolnictwie wyższym: kompleksowe badanie podejścia i wdrożenia Türkiye*, składającym się z czterech podrozdziałów, Autor wydzielił mniejsze części poświęcone konkretnym problemom. Nakreślił w nim wpływ skutków przemian z okresu tanzimatu (1839-1876) na edukację w Turcji. Przedstawił działania na rzecz wprowadzenia w szkolnym wychowaniu fizycznym modelu francuskiego, m.in. w najwybitniejszej szkole w Turcji (Mektebi sultaniye), a także roli nauczycieli autochtonicznych (zdobywających wiedzę poza Turcją) i zagranicznych (zwolenników systemu niemieckiego) w rozwoju wychowania fizycznego i sportu oraz wdrożenia kształcenia kadr wychowania fizycznego w akademiach młodzieżowych, pedagogicznych i miejscowych uniwersytetach.

W rozdziale III pt. *Szkolenie nauczycieli wychowania fizycznego w szkolnictwie wyższym: Kompleksowe badanie podejścia i wdrażania w Polsce* Autor przedstawił początki włączania wychowania fizycznego do szkolnictwa i kształcenia uniwersyteckiego na ziemiach polskich oraz rolę Polskiego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w przygotowaniu kadr dla potrzeb stowarzyszeń kultury fizycznej na ziemiach polskich w okresie rozbiorów. W dalszej treści rozdziału zaprezentował ważką rolę Katedry Higieny Szkolnej i Teorii Wychowania Fizycznego Uniwersytetu Poznańskiego w kształtowaniu i rozwoju akademickiego kształcenia nauczycieli wychowania fizycznego w kraju po odzyskaniu niepodległości, a w następnej kolejności Studiów Wychowania Fizycznego Uniwersytetu Poznańskiego i Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie oraz Centralnego Instytutu Wychowania Fizycznego w Warszawie, a po drugiej wojnie światowej wyższych szkół wychowania fizycznego. Zaprezentował też korzyści, jakie zaszły po transformacji ustrojowej w szkolnictwie różnego typu (podstawowego, średniego, wyższego) od 1989 do 2023 r.

Rozdział IV zawiera „porównanie form kształcenia nauczycieli wychowania fizycznego w szkolnictwie wyższym w Turcji i Polsce”. Wpierw Autor skupił się na początkach rozwoju historycznego kształcenia kadr w Turcji i Polsce, wykazując podobieństwa i różnice w obu systemach, prezentuje też perspektywy pedagogiczne dla szkolnictwa obu krajów. Obok analizy podstaw, kamieni milowych, ogólnej struktury, kluczowych komponentów, metod, stosowanych praktyk, podstawowych cech systemów akademickiego kształcenia nauczycieli wychowania fizycznego w obu krajach zarysowuje też sylwetki pionierów i ich wkład w tę dziedzinę oraz koncepcje pedagogiczne w obu krajach – podkreśla podobieństwa i różnice. Analizuje wychowanie fizyczne na różnych poziomach edukacji: podstawowym, gimnazjalnym i rekrutacji na studia wychowania fizycznego w obu krajach.

Wdrażanie procesu bolońskiego i jego zgodność ze standardami europejskimi w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego to główna treść rozdziału V. Opisano w nim genezę i zasady jego funkcjonowania, m.in. Deklaracji sorbońskiej, Deklaracji bolońskiej. Przedstawiono też analizę treści programów wychowania fizycznego i nauczania sportu w tureckich i polskich uczelniach w ramach procesu bolońskiego w obu krajach i skutki wdrażania procesu bolońskiego oraz wpływ na kształt programów nauczania wychowania fizycznego i nauczania sportu, ułatwiając w ten sposób ich standaryzację z Europejskim Obszarem Szkolnictwa Wyższego. Przeanalizowano też projekt AEHESIS (Ujednocianie Europejskiej Struktury Szkolnictwa Wyższego w zakresie Nauk o Sporcie) i jego przydatności dla istniejących programów w Turcji i Polsce.

W rozdziale VI Autor ocenił założenia i funkcjonowanie systemu bolońskiego w kształceniu nauczycieli wychowania fizycznego w Turcji i w Polsce. Na podstawie własnego projektu badań ankietowych i udzieleniu odpowiedzi na pytania przez respondentów dotyczących „postrzegania przez współczesnych nauczycieli akademickich oraz studentów tureckich i polskich uczelni dyrektyw Systemu Bolońskiego w zakresie porównywalności kwalifikacji nabywanych w krajowych systemach szkolnictwa wyższego, elastyczności systemów edukacji w odniesieniu do wymagań rynku pracy, funkcjonowania uczelni, ich współpracy z otoczeniem zewnętrznym, jak i zapewnienia jakości systemu kształcenia” uzyskał satysfakcjonującą ocenę wyników badań.

Analizując treści rozdziałów pracy, sędzę, że każdy z nich mógłby być rozpatrywany jako odrębna dysertacja doktorska.

Słusznie Autor zakończenie rozprawy nazwał „podsumowaniem przeprowadzonych badań”. Przedstawił konkluzje i oceny uwarunkowań oraz ewolucji modeli kształcenia

nauczycieli wychowania fizycznego w Turcji i w Polsce. Zdanie „Z biegiem czasu, wraz ze wzrostem liczby uniwersytetów w Turcji, nauczanie wychowania fizycznego zaczęło zajmować należne mu miejsce na uniwersytetach z pewnymi znaczącymi zmianami” jest zbyt ogólne. W zakończeniu czytelnik oczekiwałby bardziej precyzyjnej wypowiedzi, związanej z podaniem nazw i dat pierwszych placówek kształcących nauczycieli wychowania fizycznego, tak jak uczynił to w przypadku skutków ustaw Komisji Edukacji Narodowej (1773 r.), działalności Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” we Lwowie, dwuletnich kursów wychowania fizycznego na Uniwersytecie Jagiellońskim (1895 r.). Ponadto Studium Wychowania Fizycznego Uniwersytetu Poznańskiego utworzone zostało w 1924 r., a nie – jak Autor podaje – w 1922 r. Nieprecyzyjne jest zdanie „Obecnie w Polsce nauczycieli wychowania fizycznego kształci 26 uczelni publicznych i 10 niepublicznych, w tym sześć samodzielnych uczelni wychowania fizycznego”. Warto podać, w którym roku nauczycieli wychowania fizycznego kształciło 26 uczelni publicznych i 10 niepublicznych. Dalej należy zgodzić się z Autorem, który pisze, że „Turcja i Polska przyczyniają się do tworzenia bardziej kompatybilnego i wzajemnie powiązanego Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego. Projekt AEHESIS, który koncentruje się na dostosowaniu europejskiej struktury szkolnictwa wyższego w dziedzinie nauk o sporcie, oferuje cenne informacje na temat poprawy programów kształcenia nauczycieli wychowania fizycznego”. Jednak należałoby postawić pytanie, czy owe programy uwzględniają specyfikę kulturową w obu krajach.

Doktorant napisał, „aby w pełni pokazać znaczenie wdrażania dyrektyw Procesu Bolońskiego i ich funkcjonowanie w systemach szkolnictwa wyższego kształcących nauczycieli wychowania fizycznego w Turcji i w Polsce przeprowadzono badania ankietowe wśród nauczycieli akademickich i studentów uczelni tureckich i polskich studiujących na kierunku wychowanie fizyczne [...] z udziałem 200 respondentów z Turcji i Polski [...], dokonując analizy porównawczej ocen procesu bolońskiego w szkolnictwie wyższym”. Moim zdaniem, Autor tym sposobem uwolnił się od własnego podsumowania. Poza tym nie wiadomo, w jakim stopniu ankieta była zrozumiała dla respondentów.

Bibliografia jest stosunkowo obszerna, a piśmiennictwo zróżnicowane. Znajdują się w niej opracowania naukowe, prace popularyzatorskie i publicystyczne, podręczniki akademickie, opracowania metodyczne, rozprawy doktorskie oraz prace magisterskie i licencjackie. W analizie tak ważnego zagadnienia, jakim są systemy kształcenia kadr dla potrzeb kultury fizycznej, oczekiwałbym jednak pogłębionej krytyki literatury przedmiotu, a zwłaszcza opracowań naukowych. Przywoływanie prac magisterskich w tak znacznej ilości jako materiału źródłowego przydatnego do analizy głównego problemu pracy nie jest

pomysłem najlepszym, chyba że powstały one na podstawie rzetelnie zebranego materiału badawczego i odpowiedniej krytyki źródeł i wniosków badawczych. Sugeruję, aby Autor nie nadawał pracom licencyjnym czy magisterskim przesadnej wartości naukowo-poznawczej. Podobnie rzecz ma się z przesadną gloryfikacją Józefa Piłsudskiego, który popierał rozwój sprawności fizycznej, ale obok niego wielu innych teoretyków i praktyków zasługiwałoby na wyróżnienie.

Mimo tych uwag krytycznych praca ma dużą wartość poznawczą, ponieważ Autor potrafi przygotowywać dysertację pod kierunkiem.

3. Wnioski końcowe

Magister Kürşat Soğuksu podjął istotny problem badawczy dla polskiej i tureckiej kultury fizycznej. Poprawnie sprecyzował cel pracy oraz właściwie dobrał metody badawcze, które pozwoliły zweryfikować założenia i osiągnąć cel dysertacji zmierzający do analizy systemów kształcenia nauczycieli wychowania fizycznego w Turcji i w Polsce. Skupiając się na okresie wprowadzania systemu bolońskiego, uwzględnił respondentów z Polski i Turcji. Dysertacja została przedstawiona w sposób dojrzały, dzięki dobrej znajomości problematyki, opartej na wyselekcjonowanej literaturze, w znakomitej większości obcojęzycznej, precyzyjnemu dobraniu metod diagnostycznych i stosunkowo licznej grupie badawczej. Autor dokonał „merytorycznej kumulacji wiedzy w dysertacji” dotyczącej procesu bolońskiego. Na pewno temat pracy wymaga dalszych pogłębionych badań.

Mimo pewnych uchybień podjęty w pracy problem badawczy został poddany kompetentnej eksploracji i poprawnie zaprezentowany – od strony formalnej i merytorycznej. Doktorant w sposób właściwy dokonał analizy archiwaliów i literatury oraz sformułował wnioski końcowe, wykorzystując metodologię historyczno-filozoficzno-socjologiczno-pedagogiczną, dając świadectwo, że można pomyślnie przygotować pracę o charakterze interdyscyplinarnym o walorach teoretycznych i empirycznych.

Sumując, jestem przekonany, że mgr Kürşat Soğuksu przedstawił wartościową rozprawę doktorską, wpisując się tym samym w ustalone standardy naukowe. Dlatego stwierdzam, że dysertacja doktorska w pełni odpowiada wymaganiom stawianym pracom naukowym na stopień doktora nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki o kulturze fizycznej. Zatem wnoszę do Komisji powołanej przez Radę Naukową Akademii Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie o dalsze procedowanie sprawy

nadania mgrowi Kürşata Soğuksu stopnia doktora w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu, w dyscyplinie nauki o kulturze fizycznej.

Maciej Łuczak